

**ОБЩА ПРОГРАМНА КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПРИНОСА НА ФОНДОВЕТЕ НА ЕС КЪМ
ИНТЕГРИРАНАТА ТЕРИТОРИАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖЕН
ЦЕНТРАЛЕН РЕГИОН ЗА ПЛАНИРАНЕ
(Актуализация съгласно Втора процедура
за подбор на концепции за ИТИ, 17 октомври 2025 г.)**

Съдържание:

Кратко описание на приноса на фондовете на ЕС към развитието на региона

Приложение 1: Списък с комбинирани концепции за ИТИ и присъдените точки от приоритизацията на Звеното за предварителен подбор (Приложение П.13.1)

Кратко описание на приноса на фондовете на ЕС към развитието на региона

В Южен централен регион (ЮЦР) са подадени общо 11 бр. концепции за интегрирани териториални инвестиции (КИТИ) в рамките на срока, заложен в Единните указания за кандидатстване по процедура BG16FFPR003-2.003 „Концепции за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ)-2“. Всички концепции по вид са комбинирани, съгласно дефиницията, посочена в Единните указания. Всички концепции предвиждат дейности, които ще се реализират единствено на територията на Южен централен регион (ЮЦР).

След извършване на оценка за административно съответствие и допустимост от Звеното за предварителен подбор (ЗПП) всички подадени концепции преминават етапа на допустимост и подлежат на приоритизация от Звеното за предварителен подбор и широкия състав на Регионалния съвет за развитие (РСР).

Финансов ресурс и разпределение по финансиращи програми

Заявената нужда от финансиране по всички програми в предложените КИТИ е в размер на 399 137 096 лева, което е с около 40 млн. лв. (359 873 520 лв. наличен ресурс по всички програми като ресурсът по ПКИП индикативно е разделен на 5 региона) повече от предвидения ресурс за ЮЦР по втората процедура за подготовка на концепции за ИТИ по всички програми. Допустимите КИТИ включват интервенции в ЮЦР по всички шест участващи финансиращи програми.

Размерът на инвестициите със заявено финансиране по Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. (ПРР) е най-висок – повече от 306 млн. лв., (35,3 млн. лв. по ПО1 и 270,8 млн. лв. по ПО2), което е 76,74% от общата стойност на подадените КИТИ. Заявеният ресурс по ПРР е повече от два пъти по-голям от заделения ресурс за ЮЦР по подхода ИТИ (141,2 млн. лв.).

На второ място по стойност са интервенциите по Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. (ПОС) – малко над 70,7 млн. лв. Следват мерките по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027г. (ПРЧР) – 10,2 млн. лв., Програма „Образование“ 2021-2027 г. (ПО) – 7,5 млн. лв. и Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027г. (ПНИИДИТ) – 4,6 млн. лв.

По отношение на Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027г. (ПКИП) са заявени инвестиции в десет от подадените КИТИ. Само в една концепция не са налице заявени дейности с финансиране по програмата.

В настоящата втора процедура за кандидатстване с КИТИ прави впечатление увеличеният интерес към ПНИИДИТ и включването на няколко висши учебни заведения като партньори в няколко концепции - Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Медицински университет – Пловдив, Университет по хранителни технологии – Пловдив и Тракийски университет - Стара Загора, филиал Хасково.

Териториален обхват и разпределение на ресурсите в ЮЦР

Представените КИТИ адресират нужди или се реализират на територията на 28 общини в ЮЦР, което е почти половината от общия брой на общините в региона (58). От тях 13 са градски (вкл. община Пловдив), а останалите са общини от селските райони. От целевите градски общини,

допустими по Приоритетна ос 2 на ПРР 2021-2027г., всички общини участват в концепциите за ИТИ като кандидати, партньори, или общини, на чиито територии се изпълняват дейности предвид адресираните нужди в концепцията.

В представените КИТИ най-голям териториален обхват имат интервенциите по програмите „Развитие на регионите“ 2021-2027г. (ПРР) и „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027г. (ПРЧР). Подробна информация за стойността и териториалния обхват на предложените КИТИ е представена в таблица 1.

Таблица 1: Индикативни стойности и териториален обхват на КИТИ в ЮЦР

Финансираща програма	Брой КИТИ	Обща стойност (лева)	Брой обхванати общини	Териториален обхват в ЮЦР - общини
Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027г.	11	306 114 558	20	Асеновград, Ардино, Баните, Батак, Велинград, Джебел, Димитровград, Доспат, Карлово, Кърджали, Пазарджик, Панагюрище, Пещера, Пловдив, Свиленград, Смолян, Стамболово, Стрелча, Хасково, Черноочене
Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.	10	70 720 829	13	Велинград, Димитровград, Доспат, Карлово, Кърджали, Пазарджик, Панагюрище, Пещера, Пловдив, Свиленград, Смолян, Тополовград, Хасково
Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027г.	11	10 208 736	21	Асеновград, Батак, Велинград, Димитровград, Доспат, Ивайловград, Карлово, Кърджали, Минерални бани, Пазарджик, Панагюрище, Пещера, Първомай,

				Свиленград, Смолян, Сопот, Стамболово, Сърница, Тополовград, Хасково, Харманли
Програма „Образование“ 2021-2027 г.	11	7 453 498	14	Асеновград, Батак, Велинград, Карлово, Кърджали, Пазарджик, Панагюрище, Пещера, Пловдив, Садово, Сопот, Свиленград, Смолян, Хасково
Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021- 2027г.	8	4 639 475	3	Пловдив, Смолян, Хасково
Програма „Конкурентноспособност и иновации в предприятията“ 2021- 2027	10	Неприложимо към етап 1 на подбор на концепции*	10	Велинград, Димитровград, Карлово, Кърджали, Пазарджик, Панагюрище, Пещера, Свиленград, Смолян, Хасково
	Общо	399 137 096		

*Съгласно Указанията за кандидатстване с КИТИ-процедура 2, не се изисква допустимите кандидати-предприятия да участват във фазата за подбор на концепции за ИТИ (фаза 1). Водещият партньор представя описание на допустимите по Приоритет 2 на ПКПП дейности, за които е заявена готовност за участие от страна на целевата група. Проектните предложения на фаза 2 ще бъдат финансирани от ПКПП след обявяване и провеждане на процедура на подбор съгласно чл. 25, ал. 1, т. 1 от ЗУСЕФСУ като на този етап ще бъде ясен и заявеният финансов ресурс от кандидатите. На фаза 1, съгласно Единните указания за кандидатстване с КИТИ-2, е определен финансов ресурс по ПКПП общ за петте региона за планиране, вкл.ЮЦР, в размер на 143 027 317лв.

В пространствен план предложените интервенции са сравнително равномерно разпределени по административни областите в ЮЦР. Обхванати са всички градски общини, а така също и селски общини в периферни райони, включително погранични общини. Голяма част от територията на региона не е покрита от инвестиции. Най-голям брой общини са обхванати в област Хасково (8), следват областите Пазарджик (7), Пловдив (5), Кърджали (4) и Смолян (3).

Стойността на заложените инвестиции (БФП) в област Пазарджик е най-висока – над 140,5 млн. лв. Следват инвестициите в област Пловдив, включително интервенциите на територията на град Пловдив по Приоритетна ос 1 по ПРР (101,6 млн. лв.), в област Хасково (94,1 млн. лв.), област Кърджали (35 млн. лв.) и област Смолян (28,9 млн. лв.).

На общинско ниво най-голям финансов ресурс за ИТИ се концентрира в общините Пловдив, Пещера, Панагюрище, Карлово, Хасково и Велинград. Фокусът на инвестиции е върху градските центрове и по-малко в периферните и селски райони, предвид допустимостта на дейностите на водещата програма – ПРР, където е съсредоточен по-голямата част от заявления ресурс. Териториалният обхват на инвестициите не е малък, но въздействието върху периферните части на региона е ограничено. В този смисъл, съсредоточаването на по-голямата част от инвестициите в Пловдив и още няколко големи града на територията на ЮЦР не допринася за постигане на по-балансирано териториално развитие и преодоляване на вътрешно-регионалните неравенства.

Секторно разпределение на интервенциите

Относно секторното разпределение на интервенциите, прави впечатление, че най-голям дял в КИТИ заемат предложените инвестиции в сектор наука и образование (над 172 млн. лв.), който включва дейностите за модернизиране и изграждане образователна инфраструктура по Програма „Развитие на регионите“, инвестициите по ПНИИДИТ и Програма „Образование“.

На второ място по стойност се нареждат предложените инвестиции в сектор околна среда (над 70 млн. лв.), който включва интервенциите по Програма „Околна среда“. Значим дял в концепциите за ИТИ заемат и интегрирани инвестиции в сферата на социалните услуги (почти 65 млн. лв.). Следват интервенциите, свързани с енергийната ефективност в многофамилни жилищни сгради (над 53 млн. лв.).

Информация за обхванатите сектори е представена в таблица 2.

Таблица 2: Обхванати сектори в КИТИ

№ по ред	Сектори	Брой КИТИ	Стойност на инвестициите в сектора (БФП по участващите в подхода ИТИ програми)
1	Наука и образование	11	172 273 726
2	Околна среда	10	70 720 829
3	Социална сфера	11	64 852 859
4	Енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради	8	53 081 115
5	Жилищно настаняване – социални жилища	6	26 790 000
6	Здравеопазване	7	11 418 566
7	Икономика	10	неприложимо

Основни проблеми и потенциали на региона, адресирани в концепциите за ИТИ. Принос към изпълнение на целите на Интегрираната териториална стратегия за развитие на региона.

Основните проблеми, които се адресират в КИТИ са: неблагоприятна образователна структура на населението, социалното изключване и недостатъчната интеграция на маргинализирани групи, рисковете за околната среда (наводнения и свлачища), както и неравенствата, икономическата изостаналост и негативните демографски процеси, особено в периферните и граничните райони. В концепциите са посочени и проблеми, свързани с териториалните диспропорции в безработицата между периферните общини и областните центрове и трайното изоставане на региона от средните показатели за производителността на труда. Отразени са и структурните несъответствия в местните пазари на труда.

За повишаване производителността на труда в част от концепциите се залагат мерки за квалификация и преквалификация на безработни/неактивни лица и развитие на дуалното обучение в средните професионални училища. Осъзната е и нуждата от инвестиции в човешки капитал, развитие на дуалното обучение и активиране на неактивните лица на пазара на труда. Предвидени са и мерки за намаляване на преждевременното напускане на училище и повишаване

на образователното равнище на населението в региона, което от своя страна би спомогнало за намаляване на териториалните диспропорции в образованието и безработицата.

Интервенциите, свързани с климатичните промени, също заемат ключово място в КИТИ, които се адресират чрез планираните мерки за ограничаване/предотвратяване на риска от наводнения и свлачища в урбанизирани и неурбанизирани територии, зелена градска среда и инвестициите в енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради (вкл. достъп до ВЕИ).

С така предложените концепции, включващи мерки за превенция на наводнения и свлачища, енергийно обновяване на МЖС, развитие на здравната инфраструктура, преодоляването на сегрегация/десегрегация в образованието, активирането на безработни и неактивни лица на пазара на труда, социално-икономическата интеграция на маргинализирани групи, както и с множеството проекти за подобряване и разширяване на социалните услуги в голяма степен се изпълнява Стратегически приоритет 2 на ИТСР: „Подобряване на социалната и екологичната среда на ЮЦР“.

С оглед на недопустимостта на такъв вид дейности, в КИТИ липсват интервенции в пътна инфраструктура, устойчива мобилност и туризъм. Също така в концепциите липсват мерки, които адресират Специфична цел 3.3. „Развитие на териториално сътрудничество“. В тази връзка изначално КИТИ не адресират всички специфични цели по Стратегически приоритет 3 на ИТСР: „По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата в ЮЦР“.

Активното включване на висшите учебни заведения от региона в мнозинството от представените КИТИ, мащабните инвестиции в различните видове образователна инфраструктура, увеличените инвестиции за научни изследвания по ПНИИДИТ, както и заявените инвестиции по ПКПП в десет от концепциите допринасят съществено за постигането на специфичните цели на Стратегически приоритет 1 на ИТСР: „Засилване на конкурентните позиции на ЮЦР регион чрез инвестиции във факторите на растеж“, и по-конкретно на Специфична цел 1.1. „Иновации, технологично развитие и растеж“.

Очертава се изводът, че за постигане на устойчиво и балансирано развитие на региона основно се разчита на приноса на фондовете и програмите на Европейския съюз (ЕС) и особено на водещата Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г. Общата стойност на концепциите е

401 074 957 лв. В седем от концепциите е заложено собствено финансиране от кандидатите в размер на 1 937 860 лв., което представлява едва 0,5% от общата стойност на КИТИ.

Видно е, че собственият принос е минимален и се ограничава до задължителния собствен принос, изискуем по ПРР за мярка „Енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради“. В по-голямата си част включените инвестиции са с източник безвъзмездна финансова помощ, което противоречи на идеята политиката на регионално и национално ниво да съблюдава принципа на допълняемост на инвестициите по линия на Политиката на сближаване на ЕС.

Обществена подкрепа на концепциите за интегрирани териториални инвестиции на територията на ЮЦР

В периода 01-17.10.2025 г. са проведени общо 45 обществени обсъждания на всички концепции, преминали успешно етапа на административно съответствие и допустимост на територията на петте области в региона в 32 населени места. Присъствали са общо 1089 заинтересовани лица; попълнени са общо 4359 анкетни карти като, съгласно заключението в доклада от работата на Звеното за публични консултации към РСР на ЮЦР, концепциите за ИТИ се подкрепят от местните общности и не се установяват сериозни възражения и коментари, които да поставят в риск бъдещото изпълнение на концепциите.

Заклучение

Предложените интервенции в КИТИ допринасят за голяма част от специфичните цели и приоритети на ИТСР като адресират ключови предизвикателства пред устойчивото развитие на ЮЦР. Инвестициите в човешки капитал (образование, здравеопазване и социални услуги) и иновации са фактори за икономически растеж, чрез което се постигат Специфична цел 1.1. „Иновации, технологично развитие и растеж“ и Специфична цел 1.3 „Добро образование, нови знания и професионално развитие“ на Приоритет 1 на ИТСР, както и Специфична цел 2.1. „Подобряване на достъпа до качествени здравни, социални, културни услуги и спорт“ на Приоритет 2 на ИТСР на ЮЦР.

Мерките за енергийна ефективност в сграден фонд, превенцията на природни рискове и адаптацията към изменението на климата са насочени към екологичното измерение на

устойчивото развитие, което е в подкрепа на Специфична цел 2.2. „Изграждане на екологосъобразна инфраструктура. Ориентиране към по-зелена, нисковъглеродна икономика“ на Приоритет 2 на ИТСР на ЮЦР.

Инвестициите са сравнително балансирано разпределени по административни области, съобразно броя на обхванатото население, но не и на общинско ниво. Налице е концентрация на инфраструктурни дейности в градските общини, което оставя голяма част от територията на ЮЦР, вкл. периферните селски райони без покритие от подходящи допълващи инвестиции, вкл. меки мерки. По този начин се адресира само *подцел 3.2.1 „Развитие на градските райони“* Специфична цел 3.2. „Подкрепа за балансирано пространствено развитие“, на Приоритет 3 на ИТСР. В немалка част от КИТИ териториалният фокус на инвестициите се ограничава в административните граници на общината-водещ партньор.

Стойността на включените инвестиции в концепциите за ИТИ в региона надвишава предвидения финансов ресурс по шестте финансиращи програми, но е в съответствие с необходимия ресурс, заложен общо по стратегическите приоритети на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион.

X

Петя Агушева - секретар на РСР на ЮЦР и
началник отдел ЮЦР, МРРБ

X

Станислав Дечев - председател на РСР на
ЮЦР и кмет на община Хасково